

Міністерство освіти і науки України
Комунальний заклад вищої освіти
«Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»

**НОВЕ ПОКОЛІННЯ ВЧИТЕЛІВ
ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ:
ВИКЛИКИ І ДОСЯГНЕННЯ**

**Збірник тез доповідей
Всеукраїнської науково-практичної
онлайн-конференції**

*30 квітня 2021 року
м. Одеса*

Одеса
«Астропринт»
2021

ЗМІСТ

ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ ВЧИТЕЛЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

<i>Байдаченко Т. С.</i> Учителі-словесники на шляху до Нової української школи: дистанційні форми професійного спілкування	9
<i>Бирко Н. М.</i> Універсальний дизайн — одна із дієвих концепцій в роботі вчителя щодо забезпечення індивідуальних потреб учнів	12
<i>Власова Г. В.</i> Значення емоційного інтелекту в роботі вчителя Нової української школи	15
<i>Вознюк Л. В., Федоренко А. С.</i> Професійне становлення вчителя Нової української школи	18
<i>Заварова Н. В.</i> Соціально-педагогічний супровід інклюзивного навчання в закладі освіти	21
<i>Зазуліна Л. В.</i> Концептуально-нормативні вимоги до комунікативної компетентності сучасного педагога	24
<i>Карасєвич С. А., Карасєвич М. П.</i> Шлях вчителя до підвищення ефективності роботи у своїй галузі	28
<i>Кокоріна Л. В., Несторук М. С.</i> Педагогічна майстерність в мотиваційних стратегіях навчально-виховного процесу	32
<i>Костенко Р. В.</i> Управлінська компетентність як складова професійної компетентності педагога	34
<i>Кузнєцова А. М.</i> Мовленнєва компетентність як складова професійного становлення вчителя Нової української школи	38
<i>Лук'яничук Г. Я.</i> Менеджмент уроку: управлінські функції вчителя	41
<i>Матяшук В. П.</i> Духовність як засаднича якість успішного вчителя	44
<i>Мойсєсико І. М., Митрофанова Н. І.</i> Особливості комунікативного розвитку дітей з розладами аутичного спектра	49
<i>Несторук Н. А., Пащенко В. І.</i> Шляхи подолання конфліктних ситуацій між учнями та педагогом як фактор успіху навчально-виховної діяльності	52
<i>Нечитайло І. І.</i> Шляхи актуалізації емоційно-оцінної компетентності педагога в процесі підвищення кваліфікації	56

6. Попова О. І. Професійна компетентність керівника освітньої галузі у вимірі сьогодення. *Актуальні проблеми державного управління*. № 2(42). 2012. С. 350–357.

7. Ведерніков М. Д., Клімас В. А. Сутність управлінської компетентності керівника у системі управління персоналом. URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/31242/Sz_19-52.pdf?sequence=1 (дата звернення: 20.04.2021 р.).

8. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556 — VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 20.04.2021 р.).

9. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: [hhttps://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text) (дата звернення: 20.04.2021 р.).

Кузнєцова Анастасія Миколаївна

старший викладач кафедри теорії й методики

мовно-літературної та художньо-естетичної освіти,

Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

МОВЛЕННЄВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ВЧИТЕЛЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

В основі професійного становлення сучасного педагога — органічне поєднання багатьох компетентностей: інтелектуальної, предметної, методичної, соціальної, комунікативної, мовленнєвої, інформаційної, продуктивної, психолого-педагогічної, мотиваційної, цифрової, екологічної, підприємницької.

Особливе місце належить мовленнєвій компетентності, позаяк це сукупність знань, умінь і навичок послуговуватися мовою як важливим засобом спілкування в різних комунікативних ситуаціях. Учителі використовують слово як знаряддя праці, носій інформації, засіб духовного впливу і в такий спосіб сприяють піднесенню культури й духовності здобувачів освіти. Недаремно «спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами» є ключовою компетентністю Нової української школи [1, с. 15].

Мовленнєва компетентність освітянина ґрунтується на нормах сучасної української літературної мови й передбачає дотримання загальноприйнятих правил щодо вимови й написання слів, формо- і словотворення, слововживання і поєднання слів у сполуки, побудови

речень і тексту, вживання розділових знаків і доречного стилю мовлення.

Кожна мовна норма має свої «слабкі» категорії, тобто такі, що викликають певні складнощі в засвоєнні й уживанні як здобувачами освіти, так і педагогами. Наприклад, для орфоепічних норм — це наголоси, розрізнення [г] — [ґ], твердий [ч]; для орфографічних — нововведення Українського правопису (2019), написання складних власних назв і прислівників; для лексичних — розрізнення паронімів, синонімічне розмаїття, власне українська лексика; для граматичних — ключний відмінок, ступені порівняння прикметників і прислівників, відмінювання числівників, активні дієприкметники, побудова простих і складних речень; для стилістичних — мовні засоби публіцистичного й наукового стилів мовлення.

Безперечно, кожен учитель повинен володіти всіма нормами сучасної української мови в обох її формах. Хоч акцентологічні норми (правильне наголошування слів) стосуються тільки усного мовлення, це ніяк не применшує їхнього значення для формування й розвитку мовленнєвої особистості.

У небагатьох родинах південно-східного регіону нашої держави говорять українською літературною мовою: переважно це місцеві говірки (народна мова), суржик (російсько-український) або російська мова (теж не завжди літературна). Школа є мало не єдиним українськомовним середовищем, де здобувачі освіти чують унормовану українську мову, і не тільки на уроках учителя-філолога. Саме грамотне чи неграмотне усне мовлення педагогів є зразком для наслідування здобувачами освіти. Не знаючи правил, учні повторюють за вчителями наголоси питомих українських та іншомовних слів, загальноживаних і фахових (терміни, поняття).

Наведемо перелік слів із проблемним наголосом, які варто запам'ятати:

Іменники: *навчАння, завдАння, запитАння, читАння, обрАння, видАння (друк) і виданнЯ (заміж), заслАння, уподОбання*; у множині: *книжкИ, дужкИ, казкИ, сторінкИ, копійкИ, вІрші*, але *дві (три, чотири) кнИжки, дУжки, кАзки, сторІнки, копІйки; вИпадок, вИтрати, вимОва, вимОга, зАгадка, зАкладка (у книзі) і закладка (закладання), зАкрутка, пОдруга, пОзначка, поклИкання (потяг, схильність) і покликАння (на когось, на щось); мілімЕтр, сантимЕтр, кіломЕтр; листопАд, мерЕжа, серЕдина, спІна, довІдник, фОрзац, каталОг*;

Прикметники: *новИй, тонкИй, товстИй, гучнИй, черствИй, ко- сий, зрУчний, текстовИй, фаховИй, черговИй, пІдлітковий, рИнковий, одноразовИй, відсотковИй, стовідсОтковий.*

Займенники: *абИхто, абИякий, котрИй, ніЯкий.*

Числівники: *одинАдцять, чотирнАдцять, сімдесЯт, вісімдесЯт.*

Дієслова: *кИдати, нестИ, вестИ, везтИ, розповістИ, кажУ, пишУ, ношУ, люблЮ, роблЮ.*

Прислівники: *рАзом, натицЕсерце, пІдтюпцем, горІлиць, долІлиць [2].*

Під впливом місцевих говірок та інших мов більшість з указаних слів вимовляють з ненормативним наголосом, калькуючи зокрема польську чи російську (*листОпад, спинаА, нОвий, сімдесЯт, нЕсти, лЮблю, разОм*).

Варто зауважити, що кальки бувають не тільки орфоепічними (акцентологічними), а й лексичними та граматичними (словотвірними, морфологічними).

До часто вживаних лексичних кальок належать такі: *приймати участь, зайняти призове місце, слідуєчий, бажаєчий, задати питання, підняти проблему, підняти руку, підібрати приклад, вірна відповідь, підвести підсумки*. Натомість маємо говорити й писати так: *брати (взяти) участь, посісти призове місце, наступний, охочий, поставити питання (спитати), порушити проблему, піднести руку, дібрати приклад, правильна відповідь, підбити підсумки*.

Щоб уникнути типових граматичних кальок, освітянам потрібно дотримувати наступні мовні норми:

– використовувати правильну форму наказового способу І особи множини (*повторімо, прочитаймо, пригадаймо, ознайоммося, ходімо, а не давайте повторимо, давайте прочитаємо, давайте пригадаємо, давайте ознайомимось, давайте сходимо*);

– не зловживати дієприкметниковими суфіксами -ач- (-яч-), -уч- (-юч-) як штучними словотвірними формами, не властивими українській мові, крім фразеологізмів (*підсумковий урок, узагальнювальне слово, розвивальне навчання, учні-читачі, чинний закон, а не підсумовуючий урок, узагальнююче слово, розвиваєче навчання, читаєчі учні, діючий закон*);

– правильно відмінювати числівники, уникаючи граматичних російнізмів (*п'ятдесяти, шістдесятьом, вісімдесятьох, а не п'ятидесяти, шестидесятьом, восьмидесятьох*);

– використовувати нормативні прийменникові конструкції (*після закінчення, за освітою, щовівторка, через неухважність, за життя, про*

всак випадок, а не по закінченню, по освіті, по вівторках, із-за неувважності, при житті, на всак випадок).

Отже, дотримання норм сучасної української мови сприятиме гармонійному розвитку мовленнєвої компетентності вчителя, а значить — і його професійному становленню. Мовленнєва діяльність компетентного педагога є не тільки засобом передачі знань, формування наукового світогляду, позитивних якостей учня, вона виконує функцію емоційно-естетичного впливу у процесі розвитку всебічно розвиненої особистості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи / за заг. ред. М. Грищенка. К., 2016. 40 с.
2. Орфоепічний словник: Близько 40 000 слів / укл. М. І. Погрібний. К.: Рад. школа, 1984. 630 с.

Лук'янчук Галина Ярославівна

*старший викладач кафедри менеджменту освіти,
Волинський інститут післядипломної педагогічної освіти*

МЕНЕДЖМЕНТ УРОКУ: УПРАВЛІНСЬКІ ФУНКЦІЇ ВЧИТЕЛЯ

Реформа української освіти, окреслена концепцією «Нова українська школа», провідним принципом освітнього процесу визначає максимальне врахування індивідуальних фізичних, психічних та інтелектуальних особливостей дитини. Метою НУШ є формування особистості з критичним мисленням, інноватора, патріота. Кожна з трьох складових моделі випускника такої школи вимагає глибокого осмислення методології освітнього процесу, яка відповідала б потребам, інтересам, прагненням, здібностям, можливостям сучасного учня.

Сутність педагогічної діяльності аспектно розкривали у своїх дослідженнях В. Кан-Калик, А. Макаренко, В. Сухомлинський, Д. Ярмаченко, Я. А. Коменський, О. Захаренко, Ш. Амонашвілі, І. Зязюн, Т. Сорочан, В. Григораш, О. Залужний, Г. Костюк, Н. Кузьміна, Ю. Кулюткін, Г. Сухобська, А. Щербаков, І. Л. Холковської. Сутність педагогічної майстерності вивчали С. Єлканов, О. Дубасенюк, Н. Побірченко, В. Кремень, І. Холковська, В. Вітюк, І. Дереза. Проблеми освітнього